

doar Valentin Silvestru și Aurelia Boriga de la «Flacăra». La Francesca a fost răpită — nimeni. Asta în cluda faptului că aici — spre deosebire de alte teatre din țară — se muncește zi și noapte, se fac multe spectacole bune, cu o echipă regizorală și actoricească de valoare. Și chiar în cluda faptului că, în timp ce prin țară se țineau ședințe de partid, în balconul acestui teatru se petreceau lucruri importante, se trăia cu un curaj și entuziasm incredibil. Altfel se cuvine să gândim și să scriem despre Naționalul timișorean». (Laurian Oniga). «Nu simțeam ajutați în privința dotării tehnice. Ne lipsesc o mulțime de aparate, becuri, reflectoare, ce să mai vorbim, n-avem nici cauciucuri pentru autobuz. Toate donațiile din străinătate spre România ne-au ocolit. Fondurile — după buget...» (Vladimir Jurăscu)

Directori, rectori, vectori

Ce înseamnă, după toate cele spuse până aici, a conduce un teatru, acest teatru care se încăpățânează să fie timișorean — adică frământat, liniștit, (sub)minat, contradictoriu, îndrăzneț, descurajat, sceptic, entuziast, analitic, naiv și adeseori al naibii de bun! «Pentru mine, o îndeplinire grea, care mă smulge de pe scenă și mă obligă la alte corvezi administrative, dar, în sfârșit, ceva necesar, ceva care face parte din viața complexă a teatrului.» (Vladimir Jurăscu) «Deocamdată e nevoie să rămân aici, ca regizor și director artistic, fiindcă se poa-

te lucra bine și intens. În principiu, însă, nu voi sta prea mult timp. Teatrul nu înseamnă accesul la o funcție, ci realizarea unor experiențe profesionale. Or, asta presupune schimbare». (Laurian Oniga) «Prin ianuarie, într-o ședință cu directorii de teatre la Ministerul Culturii se punea problema cîți ani să stea în funcție un director. Unii au propus trei ani. Eu am propus trei luni. Nu e de stat, domnule. Eu, cel puțin, n-aș fi vrut să stau pentru că există în teatru o respingere instinctivă a ceea ce această instituție climatizată, cu regim de seră, consideră un corp străin. Eu nu eram pro-fesenist, eu eram profesionist (ai cuvîntului) așa că vechii m-au bolcotoț în proporție de masă. Cred că în fruntea unui teatru trebuie să fie un om de teatru, cu excepția unor timpuri normale cînd lucrurile merg de la sine. Dovadă Liviu Reboreanu sau Camil Petrescu. E adevărat, însă, că nici ei n-au rezistat decît o stagiune. Probabil, că eu n-am avut nici talent managerial. La urma urmei și eu sînt artist, am capriciurile mele. Dacă m-aș fi molipsit de teatru m-aș fi angajat acum ca mașinist. Nu m-am molipsit. Apoi, cu teatrul mai e și o altă poveste. Cred că dintre toate structurile artistice, el a fost cel mai controlat de putere. Funcționau tot felul de cenzuri. Secretariatele literare erau, majoritatea, factori retrograzi al teatrelor, practicînd prima cenzură și delațiunea. Pe care o practică și acum». (Șerban Foarță)

Leșirea din cerc

Nu știu dacă cel trei interlocutori al mei au avut șansa de a se confrunta vreodată atît de concis pe terenul ideii de teatru și al realității de teatru timișorean. Succesiunea (sau mai degrabă simultaneitatea) opiniilor lor e, desigur, rodul unui mixaj. Nu tocmai greu de realizat, fiindcă discuțiile s-au vădit a fi, pînă la un punct, convergente. Mai departe, pentru Vladimir Jurăscu și Laurian Oniga contează efortul, rampa, aplauzele, clipa. Se pregătesc spectacole (cinci premiere în trei luni), turnee în Moldova și Israel. Pentru Șerban Foarță contează rostul și corecta rostire a divorțului său de teatru. «Stagiunea Foarță» pare-se că a însemnat nu atît un șir de venituri și plecări, certuri și împăcări, liberalisme și fesenizări, cît o vastă și fascinantă gîlceavă. Fostul director al Naționalului timișorean este — cu sau fără voia lui — cea mai spectaculoasă și contestată tangentă la universul centrîlîg al teatrului. Despărțirea este amiabilă și fără regrete. «Plec în Franța, dar nu din transfugeală, ci grație unei binevoitoare intervenții a doamnei Irina Mavrodin, care m-a recomandat pentru o bursă de trei luni Ministerului francez al Culturii. Nu plec cu bucurie din țară. E ca și cum aș părăsi o iubită bolnavă. În ce privește Parisul, pe care nu l-am văzut niciodată, am — firește — trac».

RADU CIOBOTEA

UN SPECTACOL RATAT DE BUNĂ VOIE

«Panoramic Radio-TV» anunța, pentru 23 septembrie, premiera. Conu Leonida față cu reacțiunea de I. L. Caragiale, cu Radu Beligan și Draga Olteanu-Matei, în regia lui Nae Cosmescu. Era remarcată — mare performanță la peste un veac de la scrierea piesei — devoțiunea cu care, eram noi asigurați, va fi respectat textul caragialean.

Am văzut spectacolul.

Treizeci de minute în care nu s-a nîmplat nimic.

O jumătate de oră în care cei doi actori (plus Magda Catone, în Saffa) au spus

textul.

Nici o intenție a faptului de artă.

Nici un nerv. Nici un zîmbet.

Nimic.

Să-l vezi pe Caragiale «mort», «înghețat» într-o producție TV — asta da performanță! Sînt momente cînd prestigiul — real în cazurile (toate trei) de mai sus — al actorului se duce în pustiu. Dar și cu voia lui, căci e greu de crezut că dl. Nae Cosmescu a folosit violența în a-l persuadea pe actori să-l urmeze.

Textul a fost respectat, las' că a fost frizat defectuos. Ei și?

M.P.

CINE ARE URECHI DE AUZIT...

O triplă satisfacție ne-a oferit, în emisiunea Simpozion a Televiziunii, realizatoarea Ruxandra Garofeanu. Mai întîi, fiindcă ne-a dat posibilitatea să ne facem o imagine despre reprezentarea Trilogiei antice la Paris, înfățișîndu-ne generosul spațiu de joc La Villette și fragmente din spectacol; în al doilea rînd, fiindcă a știut să «pună în pagină» acest veritabil triumf al artei scenice românești pe tonul cel

mai potrivit, fără grandilocvența deplasată și fără insuportabilele acute practicate de obicei la emisiunile specializate în cronică teatrală; și mai cu seamă fiindcă, reunind interlocutori de o indiscutabilă competență, schimbul de păreri s-a putut situa la nivelul subiectului. Între criticii de artă român Dan Hăulică, Bernard Faviere d'Arcier, directorul teatrelor în Ministerul francez al Culturii, și George Banu, președintele Academiei experimenta-

le a teatrelor și critic de teatru, s-au purtat conversații destinsse, dar jalonate de precise repere culturale, despre valorile spectacolului și despre arta regizorului Andrei Șerban. Am auzit astfel un eseu teatral «pe trei voci», încălzit de o nobilă simpatie intelectuală, elevat fără a fi ermetic.

Poate că încă o recunoaștere internațională adăugîndu-se nenumăratelor elogiilor care au însoțit fulminanta carieră a acestui creator n-ar avea pentru noi o asemenea relevanță, dacă Teatrul Național, aflat de la Revoluție încocoare în plin proces de revitalizare, sub inspirata conducere a lui Andrei Șerban, nu s-ar afla în momentul de cumpănă care urmează de regulă unui act de creație ieșit din comun, și dacă n-ar fi amenințat ca tocmai acum să-și piardă animatorul — ceea ce ar echivala, fără exagerare, cu o fractură de destin [artistic]. Sînt oameni de care depinde ca acest rău să nu se producă, pentru ca balanța să nu încline de partea acelei fracțiuni retrograde care minimaliza evenimentul, din motive evident extraartistice, tinzînd să frîneze orice tendință de eliberare spirituală.

I.P.

COUPÉ